

Večernik

Leto V. (XII.), šte. 294

Maribor, sreda 30. decembra 1931

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. ur.

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprojema tudi oglašni oddelk »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Brezposelnost v Jugoslaviji

USTAVLJANJE INDUSTRIJSKIH OBRATOV. — SPLOŠNA SITUACIJA. — UKREPI ZA ODPOMOČ.

BEOGRAD, 30. decembra. Ker vedno več naših industrij zapira svoje obrate, je ministrstvo za socialno politiko pričelo posvečati vprašanju brezposelnosti veliko več pažnje kakor doslej. Po podatkih, zbranih po delavskih zbornicah in navedenih na delavskih zborovanjih po vseh pokrajinah države, je položaj na jugoslovenskem delovnem trgu še razmeroma dober. Procentualno se pojavlja svetovna gospodarska kriza pri nas v mnogo milejši obliki kakor po ostalih državah srednje in zahodne Evrope. Poslabšanje položaja industrijskih delavcev pa upliva vendar tudi na položaj poljedelskih delavcev, ki se stalno slabša. Ministrstvo proučuje neumorno predloge, ki jih prejema tako od delodajalcev kakor od delojemalcev.

Vsi predlogi se zaključujejo z zahtevo,

da so nujno potrebni odločni ukrepi, da se zmanjša in odstrani brezposelnost, to največje socialno zlo sedanjega časa. Konkretno se zahteva, da se čimprej ustanovi gospodarski svet, katerega predvideva nova državna ustava, da se tako zagotovi tudi delavstvu primerno zastopstvo pri vrhovni zakonodaji. Da se domača industrija zaščiti, naj se uvedejo nekatere nove zaščitne carine. Industrijskim podjetjem naj se dovoje dolgoročni krediti, da jim bodo omogočene večje investicije in da bo mogla zadržati tujo konkurenco. Posebna pažnja se mora posvetiti tudi gradnji novih cest, kjer bo lahko dobilo dela veliko število brezposelnih. V večjih krajih, kjer preskrba revnih še ni uvedena, naj se osnujejo ljudske kuhinje in ogrevalnice.

Turčija in Jugoslavija

Dasi je nova Turčija pretežno azijska država, je po svoji politični tradiciji in mnogih drugih okoliščinah bolj navezana na evropski jugovzhod, zlasti na Balkan, kakor na vzhodno in južno muslimansko zaledje, s katerim jo danes družijo le še vera. To dejstvo je upošteval tudi njen preporoditelj Kemal paša, ki je sicer prenesel sedež vlade iz evropskega Carigrada v azijsko Ankaru, a je iskal ves čas svojega vladanja stikov skoraj izključno samo z Evropo. Prvi pakt, ki ga je zaključil, je bila prijateljska pogodba s sovjetsko Rusijo, sledili pa so slični sporazumi z Grčijo, Italijo, Bolgarijo itd. Torej s samimi evropskimi državami.

Namere Kemala paše in njegovega odličnega zunanjega ministra Rudži boga pri sklepanju zvez in sporazumov, so bile vedno precej jasne. Hotele so Turčiji zavarovati meje in ustvariti pogoje za popolno izvedbo modernih reform in gospodarskih akcij. Pogodbi z Grčijo in Bolgarijo, zlasti s prvo, sta bili važni tudi zaradi dokončne likvidacije nekdanjega turškega gospodstva na Balkanu. Kemal paša je po zmagi nad Grki v Mali Aziji hotel izčistiti svojo nacionalno državo, zato je odredil, da se morajo izseliti iz nje vsi grški kolonisti, tudi tisti, ki so bili tamkaj naseljeni še iz časa bizantinskega cesarstva. Nasprotno pa so morali nazaj čez Bospor in Dardanele vsi v Grčiji in Bolgariji naseljeni Turki. Ta zamenjava med Turčijo na eni in Grčijo ter Bolgarijo na drugi strani, je sedaj dovršena in tudi v podrobnostih likvidirana.

Edina država, s katero se vprašanje izselitve Turkov in likvidacije ostalih problemov ni zakonito uredilo s posebnimi pogodbami, je bila Jugoslavija. Turki, ki so se izseljevali iz Grčije in Bolgarije, posebno iz obeh Macedonij, so sicer potežnili za seboj tudi tisoče onih iz Južne Srbije, toda brez posebnega načrta in sistema. Usoda njihovih nepremičnin, katerih pred odhodom zaradi agrarne reforme ali drugih vzrokov niso mogli prodati, je še vedno neodločena. Drugi Turki, ki se niso hoteli izpostaviti enakim nevarnostim, so pa sploh ostali pri nas in so še vedno naši državljani. A tudi razna druga vprašanja, kakor n. pr. glede konzularnih in pravnih konvencij, prometa, trgovine itd. se med Turčijo in Jugoslavijo niso uredila, dasi se prijateljski odnošaji nikdar niso kalili.

To ex lex stanje odnošajev med obema državama je nujno zahtevalo razčiščenja, in kakor poročajo v najnovejšem časti naši in turški listi, se bo uredilo takoj po Novem letu. Načelno je ba je že dosežen popoln sporazum glede likvidacije turških posestev v Južni Srbiji in v Sandžaku. Izselenci bodo dobili za nepremičnine, ki so jih pri nas zapustili, primerno odškodnino, a pozvati bodo tudi še preostali, da se vrnejo v Turčijo, kjer jim bo vlada dodelila pri-

merna zemljišča za novo naselitev. Ko bo to izseljevanje dovršeno, ne bodo oni Turki, ki bodo še ostali pri nas, imeli pravice do položaja narodne manjšine, ker se bo njihova odločitev po medsebojni pogodbi smatrala za izjavo pripadnosti k jugoslovenski narodnosti.

Nadalje se bodo uredila tudi vsa ostala vprašanja: sklenjene bodo konvencije o konzularni službi, pravnem sodelovanju, prometu, trgovini, kulturnem sodelovanju itd. Pri sedanjih uvodnih po-

gajanjih je bil naposled odobren tudi predlog glede skupnega nastopa Turčije in Jugoslavije pri ureditvi trgovine z opijem. Osnoval se bo v ta namen skupen kartel. Tem prvim pogodbam bodo sledile gotovo tudi politične in tako bodo med Ankaru in Beogradom navezani najboljši stiki. Po sklenitvi pogodb bo Tevlik Rudži beg obiskal Beograd, in verjetno je, da mu bo Marinković vrnil obisk v Ankaru.

Zveza vseh paroplovnih družb

OSNOVANJE NOVE PAROPLOVNE DRUŽBE S 40 MILIJONI OSNOVNEGA KAPITALA IN 20 PARNIKI.

SPLIT, 30. decembra. Te dni je bila tu konferenca zastopnikov jugoslovenskih paroplovnih družb, ki je razpravljala o združitvi posameznih podjetij v večjo družbo, ki bi zamogla uspešno kljubovati vedno naraščajoči paroplovni konkurenci na Jadranskem in Sredozemskem morju. Dosežen je bil o vseh vprašanih popoln sporazum.

Nova družba, kateri se bodo priključile vse dosedanje, se bo imenovala »Zveza jugoslovenskih paroplovnih družb«. Posedovala bo poleg 40 milijonov dinarjev osnovnega kapitala 20 parnikov s skupno tonažo 40.000 ton. Za predsednika družbe je bil izvoljen g. Gijuro Sesa.

Novi krvavi boji v Mandžuriji

JAPONCI ODOŠILJAJO NOVE ČETE, KITAJCI PA SVOJE UMIKAJO. — ČUDNA IZJAVA JAPONSKEGA MINISTRskega PREDSEDNIKA.

TOKIO, 30. decembra. Japonski cesar je odobril predlog, da se odpošlejo v Mandžurijo nove čete. Potreba po pošiljati novih čet se utemeljuje s tem, da so Japonci predvčerajšnjim zasedli mesto Tavu, oddaljeno 50 milj od Činčaua. Kitajci so, podprti z lahko artilerijo, skušali mesto zopet osvoboditi, kar se jim pa ni posrečilo. Morali so se umakniti in so pri tem utrpeli težke izgube.

TOKIO, 30. decembra. Japonska letala so včeraj bombardirala postojanke kitajskih čet v bližini Pan-Sana. Kitajci so odgovorili s strel iz streljanih in topov, kar je Japonce prisililo, da so se umaknili nazaj v Pan-San.

TOKIO, 30. decembra. Vse tukajšnje časopise se bavi z nezaupanjem, katero vzbuja pri evropskih veselih in pri Ameriki japonska akcija v Mandžuriji. Včeraj je objavilo izjavo ministrskega predsednika Inukaja, v kateri pravi, da ves svet krivo razume in tolmači japonsko akcijo v Mandžuriji. Pri vsem

gre le za obrambo japonskih pravic. Japonska Mandžurije nikoli ne bi hotela stalno zasesti in priključiti k svoji državi, tudi če bi ji jo kdo daroval ne, ker bi že sama obramba ogromnih mej stala silno veliko in povzročala vedno nove žrtve.

LONDON, 30. decembra. V položaju v Mandžuriji je nastopil prevrat. Kitajske čete zapuščajo Mandžurijo in se umikajo za veliki kitajski zid. Baje namerava kitajska vlada odpoklicati vse čete, da tako Japonski vzame vsako pretvezo za zasedbo Mandžurije.

TOKIO, 30. decembra. Japonski parlament je odobril adresu, namenjeno cesarju kot odgovor na prestolni govor, na kar je bilo zasedanje odgodeno do 20. januarja. Na tej seji bo govoril tudi že novi zunanji minister Jošizava, ki potuje iz Pariza v domovino preko Sibiriije in Vladivostoka.

PLAČEVANJE DAVKA NA MINERALNE VODE.

BEOGRAD, 30. decembra. Finančno ministrstvo je zaradi enotnosti poposlovanja odredilo, da se plačuje davek na mineralne vode na kraju polnjenja, ne pa konzuma.

DEMISIJA KATALONSKE VLADE

BARCELONA, 30. decembra. Katalonska vlada je sinoči podala ostavko, da omogoči polkovniku Maciji sestavo novega kabineta, ki bo v skladu s sedanjim političnim položajem.

PILSUDSKI POTUJE V EGIPT.

VARŠAVA, 30. decembra. Tukajšnji listi poročajo, da bo takoj po Novem letu odpotoval maršal Pilsudski v Egipt, kjer bo ostal najbrže do februarja.

METEOR POVZROČIL PANIKO.

LIZBONA, 30. decembra. Včeraj zvečer se je nenadoma pojavil nad mestom ogromen meteor. Viden je bil skoraj celo minuto in vse je bilo prepričano, da bo padel na hiše, kar se pa ni zgodilo. Ljudje na ladjah, ki so plule v bližini obale, trdijo, da je meteor izginil pod morsk gladino.

KARAMBOL AVTOBUSA IN VLAKE

MILAN, 30. decembra. Med Mantovo in Monte Liso se je dogodila snoči strašna nesreča. Avtobus je trčil v osebni vlak in se popolnoma razbil. Od osmih potnikov so bili štirje takoj mrtvi, dočim sta bila dva težko poškodovana prepeljana v bolnišnico v Mantovi. Ostala dva potnika sta nepoškodovana.

SKLICANJE REPARACIJSKE KONFERENCE.

LONDON, 29. decembra. Mednarodna reparacijska konferenca se bo sklicala še pred razorožitveno. Zborovati bo pričela najbrže 20. januarja v Lausanneu.

Konferenca o vprašanju pospeševanja obrti

Maribor, 30. decembra. Včeraj popoldne je na poziv Obrtno-pospeševalne sekcije pri srezkem načelnstvu bila v hotelu »Orel« važna konferenca najvidnejših zastopnikov obrtništva, trgovine in industrije, ob navzočnosti generalnega tajnika zbornice za TOI g. Mohoriča iz Ljubljane in zastopnika mestnega magistrata g. Rodoška ter pod predsedstvom narodnega poslanca, ravnatelja g. Krejčija. Na konferenci so razpravljali izključno o vprašanju obrtnega pospeševanja v bivši mariborski oblasti. O sprejetih sklepih na konferenci, ki so za naše obrtništvo, trgovino in industrijo izredno važni, bomo še obširnejše poročali.

Najbolji zabavni Silvestrov večer v kavarni JADRAN

Sodelujejo ljubljenci našega Narodnega gledališča in sicer gospodične Udovičeva, gosp. Sancin, gosp. Skrbinišek in gosp. Harastovič

Dekoracije Dve godbi Bar i. i. d.

Težka nesreča v Franzovem mlinu

Dva delavca padla z dvigalom iz tretjega nadstropja in se težje poškodovala.

Včeraj popoldne sta se v Franzovem paromlinu zaposlena delavca, 30letni Matija Ozmeč, stanujoč na Meljskem hribu in 23letni Anton Šafarič, stanujoč na Betnavski cesti, hotela poslužiti tovrnega dvigala, da bi prej prišla iz tretjega nadstropja v pritličje. Ker je dvigalo napravljeno le za prevažanje tovorov iz nadstropja v nadstropje, ni zavarovano in je ljudem vožnja na njem policijsko prepovedana.

Zaradi nepredvidnega ravnanja se je dvigalo preneglo sprožilo in zdrvelo z največjo naglico v globino. Delavca sta hotela padanje zaustaviti z zavorami,

kar se jima pa ni posrečilo. Padla sta z dvigalom vred na tla in obležala v njej nezavestna in težko poškodovana. Matija Ozmeč se je nevarno ranil na glavi in se tudi notranje poškodoval, vendar ne nevarno, dočim je dobil Anton Šafarič tako težke notranje poškodbe, da bo več časa nesposoben za delo.

O nesreči je bila telefonično obveščena reševalna postaja, ki je oba ponesrečenca prepeljala v bolnišnico. Policija je takoj uvedla strogo preiskavo, da dožene, če zadene krivda še koga drugega ali le nepredvidna in lahkomišelnost delavca.

Sneg, sneg, sneg...

Visoki zračni tlak se je umaknil, in iz juga je zapihal toplejši veter. Sneg je zadnje dni skopnel in kakor poročajo, so skopnele na Pohorskih vrhovih tudi snučišča. Včeraj popoldne je bilo še malo snega, ponoči pa je pritisnila hladnejša struja, nebo se je pooblačilo in dobili smo sneg, ki so ga posebno kmetje in smučarji veselili. Čez noč ga je zapadlo približno 20 centimetrov, zdaj pa še dalje prav krepko siplje z neba, kakor letos še ne. Jutranji vlaki so že prihajali z manjšini zamudami. Ker je sneg južen in težak, je napravil že precej škode in zmede na telefonski mreži. V jutranjih urah je bil na več krajih mesta prekinjen tudi električni tok in so po pisarnah zabrele svečke. Dobrodošel je sneg brezposlencem, ki bodo s kidanjem zdaj lahko kaj zaslužili. Vsaka stvar ima svojo dobro stran...

Silvestrovanje

Avtobusni promet na podeželju ustavljen.

Ker so ceste na deželju že močno zasnežene, tako da je vožnja na mnogih krajih nemogoča, bo mestno avtobusno podjetje primorano z današnjim popoldnevom do nadaljnjega ukiniti avtobusni promet na vseh podeželskih progah.

Smrt na ulici.

Včeraj popoldne je obležala v Einspielerjevi ulici 67letna služkinja Marija Zorko. Staro ženo je zadela srčna kap in je bila na mestu mrtva. Njeno truplo so prepeljali v mrtvašnico na pokopališče.

Poizkus samomora.

V samomorilnem namenu je sinoči izpila žena mizarskega pomočnika Ana V., stanujoča v Mlinski ulici, večjo količino lizola. Domači so to še pravočasno opazili in takoj poklicali reševalce, ki so obupanko prepeljali v bolnišnico. Do obupnega dejanja so nesrečno ženo pritirale družinske razmere.

Kovčeg je izginil.

Portir hotela »Orel« je prijavil policiji, da je odnesel nekdo iz garderobe velik kovčeg z vzorci lasti trgovskega potnika J. Schwarzja z Dunaja. Ker je mogoče, da se je zgodila le pomota, naj ga dotični, ki ga je zamenjal, odda v hotelu.

Ukradeno kolo.

Trgovskemu vajencu Marjanu Hafnerju je odpeljal nekdo izpred Macunove trgovine v Gosposki ulici skoro novo, črno pleskano »Puch« kolo, vredno 1800 Din.

Banovinska podpora za Ribniško kočjo.

Banska uprava je zopet pokazala, da ve ceniti vsako podjetje, ki služi povzdigi tujskega oz. turistovskega prometa. Ribniška kočja, ki je še vsega potrebna, bo izhodišče vseh tur na zapadnem Pohorju in središč vsega zimskosportnega življenja na Pohorju. Da bo čimprej opremljena, je banovinska uprava darovala popolno opremo za dve sobi in denarno podporo 40.000 dinarjev.

Najcenejši snežni čevlji

samo pri Jos. Moravec, Maribor, Cankarjeva ulica 1. 5924

V hotelu »OREL«

Silvestrov večer

v vseh prostorih koncerti

Najfinejša ljutomerska vina in plzensko pivo

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Sreda, 30. decembra. Zaprtó.
Četrtek, 31. decembra. Zaprtó.
Petek, 1. januarja ob 15. uri »Zemlja smehljaja«. — Ob 20. uri »Viktorija in njen huzar«.
Sobota, 2. januarja ob 20. uri »Kralj na Betajnovi«. **Znižane cene. Zadnjič.**

Kaj bo na Novo leto v gledališču? Dve opereti, najbolj uspeli v letošnji sezoni. To sta Leharjeva melodijozna »Zemlja smehljaja«, ki se bo pela popoldne ob 15. uri, ter Abrahamova tako popularna »Viktorija in njen huzar«, ki se uprizori kot večerna predstava. Ker bo gotovo zopet velik naval pri blagajni, priporo-

VELIKA KAVARNA — Dancing-Bouvirjeva vinska soba

Najlepši Silvestrov večer!

Kabaret — Variete — bitka s serpentinami

3 GODBE!

Mnogo iznenađenja

3 GODBE!

Silvestrovanje v kavarni »Astoriji«

bo tudi letos nudilo gostom obilo zabave. Naš priljubljeni operetni pevec g. Belizar Sancin nam bo zapel nekaj lepih pesmi in istotako priljubljeni orkester prof. Kubiček bo na svoj način skrbel zato, da se bodo gostje v najboljšem razpoloženju poslavljali od starega leta.

Prostovoljno gasilno društvo Pobrežje

vabi na Silvestrov večer v dvorani g. Rojka na Pobrežju. Začetek ob 7. uri. Želj tudi vsem dobrotnikom veselo Novo leto!

Silvestrovanje gasilcev v Studencih.

Studenški gasilci se pridno pripravljajo za Silvestrov večer, ki bo v gostilni Ilgo in obeta biti sijajen. Studenci, na Silvestrovo vsi k Ilgu.

Sokol - Matica

Zvočni kino v Studencih

je že montiran v Sokolskem domu. Prva predstava bo na Silvestrov večer, ko nastopi tudi sijajen kabaret, balet in celo kozaki s svojimi plesi.

Gasilno društvo v Radvanju

pridei kakor vsako leto tudi letos v gostilni g. Anderle, Gor. Radvanje, Silvestrov večer. Začetek ob 18. uri. K obilni udeležbi vabi odbor.

Sokolstvo

Silvestrovo Sokola I.

Sokol Maribor I. priredi svoj Silvestrov večer 31. t. m. v telovadnici inž. podof. šole (kadetnici). Spored je obširen in raznovrsten, zaključil pa ga bo novoletni govor br. prof. Kende. — Preskrbljeno je tudi za dobro godbo, a tudi buffet bo dobro založen. Pričetek ob 20. uri. Pridite!

Sokol Maribor I.

vabi vse Sokole, njihove prijatelje in znanke, na Silvestrov večer 31. t. m. v telovadnici inž. podof. šole kralja Petra I. Začetek ob 20. uri.

Lutkarski večer pri Sokolu I.

Prošlo soboto, na Štefanovo je priredil Sokol I. v kadetnici drugo lutkovno predstavo za odrasle. Na sporedu je bila za lutke prirejena Milčinskega pravljica spevoigra »Mogočni prstan«. Ta igra stavi na lutkovni oder velike zahteve, vendar so bile vse premagane in je bila uprizoritev odlična. Na večeru se je zbralo veliko prijateljev lutkarske umetnosti in je bil obisk zelo dober. Po predstavi se je razvil animiran sokolski večer. — V nedeljo se je igra ponovila za deco in je imela tudi ta predstava lep obisk.

Lutkovni oder Sokola I.

Lutkovni oder Sokola I. ponovi v nedeljo 3. januarja v telovadnici inž. podof. šole kralja Petra I. igro »Gašperček v peklju«. Začetek ob 15. uri.

Plesna šola Sokola Maribor II na Pobrežju

pridei dne 31. t. m. v dvorani br. Renčelja »Silvestrov večer«. Na sporedu komični prizori in nastopi, godba, po 24. uri ples. Vstopnine ni. — Odbor.

Darujte za pomožno akcijo!

čamo čimprejšnjo nabavo vstopnic v predprodaji.

Poslednja uprizoritev Cankarjeve učinkovite drame »Kralj na Betajnovi« bo v soboto, 2. januarja. Predstava bo po znižanih cenah.

Iz Pobrežja

Šolska božičnica na Pobrežju.

Krajevni odbor Rdečega križa na Pobrežju je priredil skupno z učitelstvom preteklo nedeljo božičnico za šolsko mladino. Domače učiteljice so pripravile poleg deklamacij in par težjih, za ta dan primernih pesmi tudi dve mladinski igri, med temi »Siroto Jerico«, ki sta obe nad vse pričakovanje lepo uspeli. Srčkani in samozavestni nastop mladih igralcev je do solzá ganil navzoče starše in prijatelje otrok. Okoli 240 revnih otrok je bilo obdarovanih z obleko, obutjem, pe-

Narodni dom

tilom in drugimi potrebščinami. Skupne čajanke pa je bilo deležnih okoli 450 otrok. — Vsem dobrotnikom, ki so bodisi z denarjem, bodisi z blagom, pečivom, sladkorjem in drugimi potrebščinami pripomogli k tej krasno uspeli božičnici, izreka odbor svojo najtoplejo zahvalo.

Iz Poljčan.

V znamenju krize. Pekelski občinski urad razglašá: Davčna oblast Slov. Bistrice je dovolila radi iztirjanja zaostalih državnih davkov javno dražbo vsakovrstnih predmetov v več hišah v Peklu. Dražba je določena na 31. decembra.

Bila sta dva petelinčka. Za praznike si je hotel neki kurji tat, bilo je tam blizu Makol, privoščiti slastno pečenko, dva lépo rejena petelinčka, ki ju je bil nekje izmaknil. Že je živalci osnažil in se baš pripravljal, da ju speče, ko potrká na vrata orožnik. Kaj je bilo potem, to si lahko predstavljamo. Lastnik petelinčkov je bil gotovo vesel, da ju je dobil nazaj že kar lepo pripravljena za v ponev.

Iz Dolnje Lendave

Proračun Dolnje Lendave.

Mestni občinskis vet v Dolnji Lendavi je svoji zadnji seji odobril proračun za prihodnje poslovno leto. Izdatki občine so preračunjeni na 440.716 Din, redni dohodki pa na 188.185 Din. Primanjkljaj, ki znaša 58 odstotkov, se bo pokrila z neposrednimi davki, ki bodo kljub temu za 2 odstotka nižji kakor so bili letos.

Doživljaj kirurga

Dr. Robert Barany, privatni docent na dunajski kliniki za ušesne bolezni, je leta 1914. v vojni bolnišnici trdnjave Przemysl vodil oddelek za strele v glavo. S padcem Przemysla je prišel Barany v rusko vojno ujetništvo. Dve leti pozneje je prejel on, vojni ujetnik, od odbora za Noblove nagrade v Stockholmu obvestilo, da mu je za njegova odlična možgansko-fiziološka dela priznana Noblova medicinska nagrada za l. 1916. Nato so ga Rusi takoj izpustili in ga z velikimi častmi prepeljali na švedsko mejo. Jeseni l. 1916. se je Barany vrnil na Dunaj. Kmalu za tem je sprejel profesuro na univerzi v Upsali. Iz svoje prakse v vojni bolnišnici v Przemyslu pripoveduje Barany tale nenavadni primer:

Dva vojaka sta mi pripeljala ranjenca, držel ga desno in levo pod pazduho. Ampak kakor je bilo videti, te pomoči niti ni bil potreben: mož je hodil pokoncu, izgledal svež in zdrav, menda je bil samo malo prestrašen. V njegovi levi podočni kosti je tičala ruska krogla, ki je za dve tretjini gledala ven, ampak ne z širokim spodnjim delom, marveč s konico. Zdaj sem se pa jaz prestrašil. In res: na desni strani glave, tik pri ušesu je bil dobil strel; krogla mu je šla z desne na levo počez skozi glavo, prebila levo lično kost in je bila tam obtičala. Oprezno sem potipal konico krogle; ni se premaknila, trdno je tičala v kosti. Torej se je še vse nekako dobro izteklo. Pomiril sem moža. Ukazal bolničarjem, da morajo skrbeti, da bo imel absoluten mir in sem nameraval da mu čez nekaj dni, ko se med tem rana t. j. takozvani strelni kanal dovolj zaceli, odstranim kroglo iz kosti.

Ampak prišlo je drugače. Naslednjega jutra je komandant bolnišnice generalštabni zdravnik pri viziti našel tega moža v postelji, kadečega cigareto, je videl levo ob ušesu iz lica mu molečo kroglo in je zaukazal takojšnje operativno odstranitev krogle. Moj ugovor je gospod komandant preslišal. Položili so moža na operacijsko mizo, ga lahko narkotizirali, in pripravili kleščice in pile. Mlad zdravnik je zrahljal trdno v kosti tičečo kroglo in jo je hotel baš prijeti z kleščami, da jo izdere, ko je krogla naenkrat izginila. Krogla je bila izgubila oporo, zdrknila nazaj v še odprti strelni kanal in je tičala zdaj nekje v možganih, ki jih je bila dan poprej bliskovito in brez nevarnih poškodb predrila. Pet sekund pozneje je bil mož mrtev.

ČITAJTE »VEČERNIK«

Popolna priključitev Štrigove k Dravski banovini

ZNAČILNA SEJA OBČINSKEGA SVETA. — VPRAŠANJE URADOVANJA IN POUKA.

Štrigova, 29. dec.

Z novo ustavo naše države je bila, kakor znano, velika medmurska občina Štrigova pridružena Dravski banovini in ljutomerskemu srezu. Občino, ki šteje več tisoč prebivalcev in obsega veliko površino med Muro in prejšnjo avstrijsko-ogrsko mejo, je v imenu ljubljanske banske uprave in ljutomerskega sreza že v novembru prevzela posebna uradna komisija, administrativno je pa v nekaterih ozirih ostala še nadalje podrejena Čakovcu, odnosno Zagrebu.

To stanje, ki znatno ovira redno poslovanje, je napotilo štrigovski občinski svet, da je na nedavni seji z 21. proti 1. glasu sklenil zahtevati od oblasti, da se čimprej in popolnoma likvidira prejšnje stanje in se občina v vseh ozirih priključi Dravski banovini, odnosno ljuto-

merskemu srezu. Zadevni sklep je bil že odposlan pristojnim oblastvom v obeh banovinah in notranjemu ministrstvu v Beograd.

Med ostalimi važnimi zahtevami je tudi ureditev uradovanja z oblasti v slovenskem jeziku in preosnovanje jezikovnega pouka v osnovnih šolah. Zaenkrat zahteva štrigovsko občinsko okrožje, da se uvede v šole vsaj nekajurni pouk slovensčine, ker je bil doslej učni jezik samo srbskohrvaški. Vprašanje celotnega pouka pa naj se reši s prihodnjim šolskim letom. Razkržani sami so uvedli tudi akcijo, da bi se vas Razkržje štrigovske občine vsolala v ljutomerski šolski občini, ker je šolski mladini pot v Ljutomer dosti krajša kakor v oddaljenejšo Štrigovo.

Dvoje . . .

RAZSTAVA SLIK. — V PRVIH DNEH. — MORDA V MARIBORU.

Prostori skoro prazni. obiskovalcev pičlo število. Navadni tipi, ki jih srečuješ vedno na vseh sličnih prireditvah, ki jih morda privlačuje zanimanje za umetnost, morebiti tudi radovednost, ali pa morda gola konvencionalnost. Eden se pa le odraža! Suh možiček, čegar zunanost bi ga mogla označevati za delavca pri železnici ali v kaki tovarni. Iz oguljenega mošnjička odrine pri vratih onih pet dinarčkov in si kupi za dinar še program. Od slike do slike roma, se skoro vsaki približuje, se od nje oddaljuje, išče po programu, momlja nekaj v štetinaste brke. Odkod to zanimanje, ta gorečnost? Morda prirojen zmisel, morda spomini na rano mladost, na ure, prebite na šolskih klopih, z risalnimi skladi pred seboj... Pa je posegla kruta usoda vmes, ločiti se je trebalo od šole in zgrabiti za kladivo.

Z vidnim zadoščenjem na licu zapušča starček razstavo in se zgubi v vašu šetalcev na široki, zimskomrzli ulici.

Ista razstava slik. Zadnji dan. Vstop prost.

Obisk malo boljši. Publika druga. Študenti, trgovski pomočniki, morda kaka služkinja, nekaj otrok. Pri vratih mladenič, ki ponuja program. Za dinarček. Pa se prikažete dve dami. Krzno, svila, usnjate rokavice, veličanstveni koraki. »Želite program?« nudi mladenič. Kakor da bi mlkost delila, sprejme ena beli list in hoče dalje. »Dinar prosim!« se oglasi vljudno zopet mladenič. »Sicer pa res ne potrebujeve programa, kaj-ne da, teta?« zaropče ona v krznu in dostojanstveno položi list na mizo nazaj. Potem pa hajd enkrat okoli po dvorani, v tolikem času, kolikor potrebuje človek, da si kupi hrenovko v trgovini ali pa cigarete v trafiki. Nato pa zopet dostojanstven odhod. Toda ne brez pikre opazke pri vratih: »V takem mrazu bi morale biti sobe zakurjene!«... Za take radodarne dame seveda!

Oj, ti dolina šentflorijanska!

Sport

Prva letošnja smučka tekma

bo 17. januarja pri Ruški koči. Tekmo priredita Mariborski smučarski klub in SK Železnica.

Mariborski smučarski klub.

Vsi člani in prijatelji so vabljeni, da se učijo Silvestrovega večera pri Pohorskem domu. Skupen odhod bo jutri 31. t. m. ob 19. uri z avtobusom od glavnega kolodvora do Reke, odkoder je poldrugo uro hoda do doma.

Na 1. januarja se prične pri Pohorskem domu drugi 7dnevni smučki tečaj pod strokovnim vodstvom g. Vilka Forstneriča, od 10. do 24. jan. pa bo tečaj pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Visokoalpinski tečaj pa bo od 24. do 28. marca na Peci. Prijave sprejema urarna Stojec v Jurčičevi ulici 8.

Smučji tečaji v okolici Maribora.

Mariborski smučarski klub bo priredil vsak dan poldnevne smučke tečaje za začetnike v bližini mesta. Natančnejše informacije daje urarna Stojec, Jurčičeva ulica 8.

Silvester na Pohorju.

Zimskosportniki ne bodo na Silvester ostali doma. Oni morajo ven, na Pohorje! Vse koče so pripravljene, vsaka ima nekaj posebnega na programu.

Pohorski dom ima radio, gramofon, kitare, harmonike in nekaj ljudi, ki znajo spravljati druge v dobro voljo.

Mariborska kočja ima letos zopet gostovanje slavnega varijeteja »Pika«. Na programu so vse mogoče zadevščine kot: vožnja z aeroplanom, solopetje starih mož, deklamacije deviških deklic, različne igre, debate o pokorščini in drugo. Vsak smučar je seveda dolžan prinesiti seboj poln nahrbtnik dobre volje. Potice in drugo jedačo pusti lahko doma, ker ima kočja vsega na razpolago.

Ruška kočja in Klopni vrh sta rezervirana za večje družbe. Da bo dobro izpadlo, vemo vsi.

Za druge koče pa ne smemo izdajati tajne. To so sama prijetna presenečenja, ki jih bo vsak deležen, ki pride gor. Seveda je predpogoj, da je dobre volje. Oni, ki ljubijo mir in ne razumejo zafrkacije, naj ostanejo doma. Na veselo silvestrovanje nekje na Pohorju!

Kulturne vesti

Mariborski koledar za l. 1932

Izdala Nabavljalna zadruga državnih nameščencev v Mariboru. Uredil N. I. Vrabl, Maribor 1931.

Solidno opremljeni Mariborski koledar za 1932 vsebuje prispevke o združenem delovanju naših državnih uradnikov, obravnava našo hrano (A. Škof) ter troje za mariborsko preteklost važnih vprašanj: »Kulturna slika Maribora v začetku XIX. stoletja« (F. Baš), »Mariborsko časopisje do prevrata« (J. Glaser) in »Železničarska stavka za časa političnega preobrata v Mariboru koncem 1918« (general R. Maister). Mali Jurček Frnikula pa s svojimi pokrajinskimi in družinskimi esejji ter s zoološkim slikami kaže, koliko je v preteklem letu napredovalo njegovo znanje zlasti v zoologiji.

Pri Mariborskem koledarju moramo pohvaliti smotrenost, s katero je urejen, da je poskrbljeno na eni strani za praktično zadržano vsebino, na drugi pa za očrte, ki se nanašajo na Maribor kot mesto. Od teh omenjamo zlasti dva, ki tvorita nekako nadaljevanje lanskega Mariborskega koledarja; to je J. Glaserjeva študija o časopisju in generala R. Maistra o stankah po zlomu Avstro-Ogrske. Obe študiji so izdelani vestno in z veliko ljubeznijo do predmeta in Maribora. J. Glaserjeva razprava podaja sliko kulturnega boja med nemštvom in slovenstvom v Mariboru in prikazuje izčrpno nositelje tega boja, mariborske časopise. Slovenska premoč v mariborskem časopisju je dokaz za kulturno premoč slovenstva v predvojnem Mariboru in na slovenskem Štajerskem. Medtem ko se Glaserjeva razprava nanaša na čas od narodnostne opredelitve do prevrata, pa poroča general R. Maister o stankah, kot enim za slovenstvo Maribora najkožljivejšem vprašanju za prevratnih dni. Njegovo do podrobnosti izdelano poročilo, za katero mu bo hvaležen vsak kulturni Mariborčan in ne samo zgodovinar, pa kaže na moment v slovensko-nemškem boju za Maribor, katerega so železni živci našega generala odločili v našo korist.

Danes ko naši koledarji tako radi lovijo vse mogoče senzacije iz vseh delov zemlje in vseмирja, tako da jim za lov

na nevsakdanosti postaja vseмир že premajhen, je Mariborski koledar prijetna izjema, v katerem uredništvo smotreno zbira domača poročila, ki dajejo Mariborskemu koledarju trajno vrednost. V interesu kulturnega Maribora je, da Nabavljalna zadruga nadaljuje s svojim delom pri MK, kateri naj postane in ostane vzor drugim mariborskim organizacijam pri izdaji njihovih letnih poročil, koledarjev in koledarčkov. Job.

Iz primorske pokrajine

K nekemu poročniku v Postojni je prišel spomladi neki mlad človek ter se je predstavil kot zastopnik tvrdke Ripa v Milanu, ki izdeluje smučarske kostume. Poročnik je naročil kostum in dal zastopniku sto lir na račun. Ker ni dobil poročnik kostuma v določenem času, se je obrnil do tvrdke, katera mu je odgovorila, da ni dobila nobenega naročila. Poročnik je naznanil zadevo sodišču, katero je iskalo krivca hitro med slovensko mladino in po fašističnih informacijah aretiralo in obdolžilo goljufige Marija Dolenca, ki je bil v Postojni obsojen na 6 mesecev zapora in 200 lir globe. Poročnika ni bilo pri razpravi, pač pa je prišel k sreči te dni k prizivni razpravi v Trstu in izpovedal, da Dolenca ne pozna in da on ni bil pri njem. Sodišče je nato Dolenca oprostilo obtožbe. Kdo pa mu povrne izgubo časa in odvetniške stroške?

Dobra kupčija.

Student prinese k antikvarju kup knjig.

Antikvar: Nevezanih knjig se vzamem. Lahko pa vam jih dam poceni vezati. Vse skupaj za samo 20 Din.

Student: Pa koliko bi mi potem dali za vezane knjige?

Antikvar: Deset dinarjev.

Snežni čevlji

najboljših švedskih in ruskih znamk par od Din 65,- naprej

Jos. Moravec, Maribor
Canharjeva ulica št. 1

JOŽE KOVIČ.

V tujino in nazaj

(Vtisi s potovanja Maribor—Praga—Dresden—Berlin—Hamburg.)

(Konec.)

Ta dva trga, ki sta pravzaprav zvezana, sta izmed najbolj prometnih berlinskih križišč, odkoder vodijo široke ceste in sicer proti severu Friedrich-Ebert-Straße do znamenitih Brandenburških vrat, v severozahodno smer pa vodi Bellevuestraße; južnozahodno gre dolga Potsdamerstraße, vodeča v novejšo mestno dele — Schöneberg, Friedenau in Steglitz, južnovzhodno pa je v ravni črti izpeljana Stresemannstraße. Pa ne gre tu opisovati mesta, ni, da bi tu našteval nešteto znamenitosti, vsakovrstnih iznajdljivosti, ni da bi govoril o mnogobrojnih velelicah, ki se ti zdijo v nočni, bleščeči reklamni razsvetljavi kakor žareče reke, po katerih drve ogromne množice kakor nebrzdana lava. Preobširno bi bilo omenjati velike, razkošno in fantastično opremljene kavarne, kjer se prične koncert in ples že ob dveh popoldne; izogmem se tudi naravnost bajno opremljenim barom, kjer vidiš prvovrstne varietetske artiste in številne gire; nesmiselno bi bilo tu pigariti o znamenitih muzejih, palačah, spomenikih, knjižnicah, o tem in onem itd. itd... Vsega najdeš v Berlinu na ureteg. Zvrhano mero vsega. Zvrhano mero bogastva in luksusa, zvrhano mero revščine in gorja. Vele-velemesto!! Samo mimogrede naj se dotaknem svetovnoznanih trgovskih podjetij »Tietz« in »Wertheim«, ki sta zlasti v božičnem času vredni ogleda. Tu dobiš vse, kar ti poželi srce; ne moreš si pri največji muhavosti izmisliti stvari, ki bi je v omenjenih trgovinah ne dobil za drag in cenjen denar. Posebno ti padejo v oči izložbeni aranžmani, ki so češče do per-

verznosti iznajdljivo izdelani. In pa ta, od leta do leta bolj zanimivi »Vaterland«, ki je za tujca, pa tudi za razvajenega Berlinčana izredno vabljivo zabavišče, ki si ga po svoji notranji opredeljenosti ne morem misliti bolj vsestranskega in po svoji iznajdljivosti ne bolj rafiniranega. Res, prava — tisočmena noč.

Za duševno hrano skrbijo v polni meri najelitnejši koncerti, izbrana, umetniška predavanja, operna gledališča in izredno veliko število dramskih gledališč, kjer merijo svoje moči svetovnoznameniti zvezdniki. Značilno pa je za današnji čas, da celo Berlinu, po vsem svetu znanemu in slovečemu gledališkemu mestu, ni prizanesla denarna kriza. Zato se večina večjih in manjših gledališč peha za komadi puhle vrednosti, za senzacijami, in večji del gledališkega repertoarja nudi sila klavirno sliko v umetniškem pogledu. (Naravnost klasična šala za današnje gledališke razmere je sledeča: V gledališču »Deutsches Künstlerhaus« nastopa v plehki komediji »Nina« od Bruna Franka sloveča gled. divja Fritz Massary. Poleg nje nastopata tudi znana gled. in filmska igravca Anton Edthofer in Otto Wallburg. Poslednji igra v tej igri gled. ravnatelj ter pravi na nekem mestu: »Kaj pomagati? Kdo more meni še pomagati? Ali ne veste, da sem jaz gledališki ravnatelj?!« Takoj spontan in prisrčen aplavz v publiko.) — Odkar je zvočni film in nastopajo filmski igralci tudi v gledališčih in obratno; gledališki igralci v filmih, je za gledališkega opazovalca zlasti zanimivo, gledati istega igravca v filmu in na odru z ozirom na učinek pri občinstvu. Vide! sem več gledaliških in filmskih zvezdnikov in sicer Grete Mosheim in zadnja časa zlasti znanega Hansa Alberta in Heinricha Georga. Vse tri sem gledal na odru in v filmu, seveda v različnih vlogah. Rezultat mojega opazovanja je bil, da je mnogo lažje učinkovati na občinstvo s »platna« nego z

»desk«. Zanimivo bi bilo spregovoriti o vzrokih tega učinka, a za to ni tu prostora. Nedvomno je bil najzanimivejši gledališki dogodek zadnjih tednov težko pričakovana uprizoritev »Hoffmanovih pripovedk« v moderni predelavi in v režiji Reinhardta. (Das große Schauspielhaus). Gledališče je bilo teden dni zaprto (v Berlinu!) zaradi generalnih prob, štirinajst dni pred premiero pa že docela razprodano. Sodelovalo je preko 400 oseb...

Če si že v Berlinu, boš pogledal še v Hamburg, in ne bo ti žal. Po štirih urah vožnje z D-vlakom, izstopiš na veličastnem kolodvoru. Kot »Berlinčana«, Te ne bo zanimalo mesto kot tako, temveč v glavnem pristanišče. Napotiš se po lepi Monckebergstrasse, Johannstraße, Gr. Burstanstraße, greš vzdolž Rödingsmarkta in dospeš v 20 minutah v Binnenhafen, od tu dalje ob obali si v dobrih petih minutah na najbolj prometni obalni točki »St. Pauli Landungsbrücken«, kjer se odigrava največji medkrajevni promet z večjim in manjšimi motornimi čolni in ladjami. Kogar miče pomorsko življenje, se naskaja lahko ure in ure ob široki, mogočni Elbi, kjer švigajo veliki in mali čolni in ladje obkrožene od številnih galebov. Tudi na Elbi, na tej široki vodni cesti vlada velemestni promet. Tavaioč v nočnih urah med ozkimi ulicami v sredino mesta, kaj lahko zaideš v katerokoli gostilniško beznico in opazil boš marsikateri apaški prizor in še več prizorčkov. Skoro gotovo te bo pot zanesla na Reperbahn, najširšo in najlepšo hamburško ulico (hamburški prater). Na obeh straneh ulice so sama zabavišča, cirkuške atrakcije, znani hipodrom, elegantne restavracije in bari ter zglasne beznice. Romantična je tudi vožnja po »Binnen in Aussenalster«. Če se voziš proti večeru proti obali, kjer odseva nešteto luči v vodo, se ti zdi za hip, da se voziš iz Miramara proti Trstu... Čas je potekal in potekel, prehitro; de-

nar se e iztekel, tudi prehitro! Obojega premalo za zvedave oči. Toda nič ne pomaga... Zbogom prekoceanski parnik, ki pelješ v Argentino. Vso srečo na dolgo pot! Zbogom Berlin!...

Pozdravljen knjigotržni Leipzig, pozdravljen umetniški München, pozdravljen zlasti slikoviti, planinski Salzburg, ki kar malo dišiš po naših gorenjskih krajih. V Salzburgu se oziram iz kupeja na slovečo »Domkirche«, kjer se vsako leto uprizarjajo slavnostne predstave pod Reinhardtovim vodstvom. Krasna, divje romantična je vožnja od Salzburga dalje preko Badgasteina... Lokomotiva komaj zmague napeto strmino. Globoko pod nami sanjajo zasnežene vasice kot božične jaslice; razpadajoči, osamelji graščki stoje nad vasicami kot nekdanji mestni čuvaji s sulicami in helebardami; zdi se mi, da gledam pod seboj igračke, igračke kot nalašč za Miklavža in za Božič... Ko prisopihamo iz enega številnih predorov, se zganeta dva drama-joča fanta, ki sta vstopila v Münchnu. Prvi pravi drugemu: »Smo že na Jesenicah?« »Kje pa, še v Beljaku ne,« se vmešam jaz, vesel, da slišim zopet slovensko besedo. No, in beseda da besedo, in izvem: ta dva možakarja sta rudarja. Šla sta na Holandsko s trebuhom za kruhom. Tri tedne sta zaman iskala dela v rudnikih in potrošila ves denar. Zdaj se vračata bolj ubožna, kakor sta šla. Lepi božični prazniki. Za naše rudarje ni kruha. Ne na tujem, ne doma!

»Rosenbach!« Zbogom, lepa, zaslužjena Koroška!

Jesenice! Globoko zadihaj, razprostreš roke, ko da bi padlo tuje, težko breme raz tebe... »O, domovina, mili kraj...« O, revizija!

Na Jesenicah so oba fanta pretipali. Našli so nekaj cigaret, dvoje igralnih kart in nekaj malih kosov blaga. Vse so jima pobrali... Srečen Božič!... No, če to ni bilo več nego smola! Reveža...

Curren Bell:

Lowoodska sirota

Tekom dneva so me zapisali v četrti razred in mi naložili redno delo. Doslej sem bila le priča dogodkov v Lowoodu — zdaj sem imela tudi jaz vlogo v tej glumi. Ker nisem bila navajena učenja na pamet, so se mi naloge zdele dolge in težavne. Tudi česta menjava predmetov me je motila in bila sem prav vesela, ko mi je nekako ob tretji popoldne gospodična Smith izročila dva vatla dolg kos muslina, iglo, nprstnik in dr. in me poslala v miren kot učilnice, da ga po njenem napotku zarobim. Ob tem času so tudi druge učence iz večine šivale, le en razred je še stal okoli stola gospodične Scatcherd in čital. Vse je bilo tiho in mirno, zato sem slišala natančno predmet pouka in način, kako so deklice odgovarjale, pa tudi grajo in opazke gospodične Scatcherd izza posameznih odgovorov. Učile so se angleške zgodovine. Med bravkami je bila tudi moja znanka z verande. Pri začetku učne ure je stala še na prvem mestu, a radi nezadostnih pomot in izgovorov ali radi nepazljivosti pri ločilih jo je učiteljica nenadno poslala na zadnje mesto. Tudi na tem malo častnem mestu jo je Miss Scatcherd venomer opominjala. Neprestano jo je mučila z opazkami:

»Burns«, — tako ji je bilo ime; vse deklice so tukaj klicali po rodbinskem imenu kakor drugod deklice — »Burns, na robah svojih čevljev stojite, takoj okrenite prste ven!« — »Burns, kaj tako molite brado v zrak, dol ž njo!« — »Burns, glavo pokonci! Kdo Vas bo neki gledal s povešeno glavo!«

Deklice so dvakrat prečitale neko poglavje in so nato morale knjige zapreti, učiteljica pa jih je izpraševala. Šlo je za prvo dobo vladanja Karla I.; v knjigi so bile našteje razne stvari, ki jih skoro nobena učenka ni znala pojasniti, kakor tonaža, ladjarina in carina. Burns je vse težave rešila, da je bilo veselje poslušati. Kakor da je točno pamtila vsako učiteljico besedo in bi bil za vsako vprašanje odgovor že pripravljen. Pričakovala sem, da bo Miss Scatcherd njeno pazljivost pohvalila; namesto tega je nenadoma zakričala:

»Umazana, ostudna deklica! Davi si spet niste očistili nohtov!«

Burns ni odgovorila; čutila sem se njenemu moiku. »Kaj,« sem si mislila, »ali ne bo pojasnila, da si davi ni utegnila ne nohtov osušiti ne obraza umiti, ker nismo imele vode?«

Tedaj me je poklicala gospodična Smith, naj ji držim predeno. Med navijanjem niti je govorila z mano. Vprašala me je, ali sem že bila kdaj v šoli, ali znam znamkovati, plesti, vesti itd. Dokler nisva pomenka končali, nisem mogla opazovati, kaj uganja Miss Scatcherd. Ko sem se vracala na mesto, je baš nekaj ukazovala, česar nisem utegnila dojeti, a Burns je takoj odšla iz razreda v notranjo sobico, kjer so hranili knjige, se vrnila in prinesla snopič šib, ki so bile na enem koncu zvezane. To zloglasno orodje je izročila učiteljici s spoštljivim poklonom, nato pa si je mirno in ne da bi ji kdo kaj velel, odvezala predpasnik in učiteljica jo je neutegoma kakih dvanajstkrat močno ošinila s snopičem po golem tilniku. Nobena solza ji ni orosila očesa. Dočim sem nehala šivati, ker so se mi tresli prsti pri tem prizoru od neme, nemočne jeze, se nobena poteza njenega resnega lica ni zgenila.

»Zakrknjeno dekle!« je kričala Miss Scatcherd, »da Vam ni moči izbiti Vaših nemarnih navad! Odnesite šibe!«

Burns je slušala. Pogledala sem jo natančno, ko je prihajala iz shrambe za knjige. Baš je spravljala robec v žep in sled solze se ji je svetila na shujšanem licu.

Večerna prosta ura se mi je zdela najlepši del vsega dneva v Lowoodu. Zalogaj kruha in požirek kave, ki sem ju bila použila ob peti uri, sta me vsaj oživila,

če ne nasitila. Huda stega, ki nas je vezala ves dan, je bila popustila. Učilnica je bila toplejša kot zjutraj, ker smo pridno nalagale, da bi jarki plamen kamina vsaj do neke mere nadomestil sveče, ki jih niso tako rano prinašali. Rdeči žar, hrup, zmeda in zmes glasov so v duši vzbujali preugodno čuvstvo svobode.

Tisti večer, ko sem bila videla, kako je Miss Scatcherd izbičala učenko Burns, sem se potikala brez družine med klopmi in mizami in gruhami smejočih se deklet, ne da bi se čutila osamljeno. Kadar sem prišla do okna, sem dvignila zaveso in pogledala v noč. Močno je snežilo, spodnje šipe so bile že nekoliko zametene. Pritisnivi uho na steklo, sem mogla od vselega hrupa v sobi razlikovati neutešni stok vetra v naravi.

Da sem bila ostavila ugoden dom in drage svojce, bi bila bržkone ta ura najtežja name; čutila bi bila v tem večernem času najhuje, ločitev od staršev. Ta veter bi mi bil obremenil srce, ta temačni metež bi mi bil vzel srčni mir. Tako pa me je oboje le čudno razčiljevalo in nemirna in mrzlična sem si želela, naj bi veter še bolj divje tulil, tema se zgostila v črno noč in zmeda v učilnici narastla do hrušča in trušč.

Preskočila sem nekaj klopi, izpodlezla nekoliko miz in se pririla do kamina. Tam sem se namerila na Burnsovo, klečečo pred visoko mrežo, zatopljeno v misli in tiho; pozabila je vse okoli sebe v družbi knjige, ki jo je čitala pri slabem žaru žerjavice.

»Kaj, je to še vedno Rasselas?« sem vprašala, stopivši za njo.

»Da,« je rekla, »in baš sem knjigo dočitala.«

Po kakih petih minutah je knjigo zaprla, kar mi je bilo silno po volji.

»Sedaj,« sem se nadejala, »jo nemara zpletem v pomenek.« Sela sem k njej na pod.

»Kako Vam je še ime razen Burns?«

»Jelka.«

»Ali ste oddaleč prišli?«

»Seveda sem, s škotske meje.«

»Ali se še kdaj vrnete domov?«

»Upam, a nihče ne ve, kaj se utegne pripetiti.«

»Gotovo si želite proč od tod!«

»Ne, čemu? Poslali so me v Lowood radi naobrazbe in nič bi mi ne pomoglo, ko bi odšla, ne da bi dosegla svojega namena.«

»Toda tista učiteljica, tista Miss Scatcherd, je tako krata z Vami!«

»Krota? Nikakor ne! Stroga je in sovraži moje napake.«

»In da sem na Vašem mestu, bi sovražila njo. Uprla bi se ji. Da me švikne s tisto šibo, ji jo iztrgam iz roke in prelomim pod nosom.«

»Bržkone bi ne storili ni enega ni drugega. In ko bi le kaj takega zagrešili, bi Vas Mr. Brocklehurst pognal iz šole. To bi bila velika žalost za Vaše sorodnike. Mnogo bolje je, če prenašate mirno in strpljivo bol, ki je razen Vas nihče ne čuti, kot da zagrešite prenašljivo dejanje, katerega hude posledice občutijo vsi, ki so z Vami v kaki zvezi; in konec konca tudi biblija velevala, naj hudo povračujemo z dobrim.«

»Toda zdj se mi zelo nerodno, če človeka izbičajo in ga potem pošljejo v sredino sobe, ki je polna deklet. In Vi ste že tako veliko deklet. Mnogo sem mlajša od Vas in bi tega ne mogla prebiti.«

»A Vaša dolžnost je, da kazen prenesete, če se ji ne morete ogniti; slabotno in bedasto je, če rečeš, da ne moreš prebiti, kar ti usoda nakloni.«

Začudena sem jo poslušala. Nisem mogla pojmiti takšnega nauka o strpljivosti in še manj sem utegnila razumeti odpustljivost ali se ogreti za spravljivost, s katero je govorila o svoji učiteljici.

Čutila sem pač, da Jelka Burns gleda stvari v luči, ki ni svetila mojim očem. Domnevala sem, da je sodila prav, jaz pa krivo, a globlje o stvari nisem hotela razmišljati. Kakor Feliks sem jo odložila na primernejši čas.

»Pravite, da imate napake, Jelka; naštejte mi jih! Meni se zdite tako dobri!«

»Potem se naučite od mene, da ne smemo soditi po vnanosti. Prav pravi Miss Scatcherd, da sem nemarna. Nikoli ne urejam svojih stvari, nikdar niso tam, kjer bi morale biti. Brezskrbna sem, pozabljam predpise. Čitam, kadar bi se morala učiti. Nimam prave metode in včasih pravim kot Vi, da ne morem prenašati sostavnih uredb. Vse to kači Miss Scatcherd, ki je že po svoji naravi snažna, redna in skrbna.«

»In zlobna in okrotna,« sem pristavila ogorčeno. A Jelka ni hotela priznavati pristavka. Umolknila je.

»Ali je Miss Temple tudi tako stroga z Vami kot Miss Scatcherd?«

Ko sem omenila ime prednice, je nežen nasmešek preletel preko njenega resnega obličja.

»Miss Temple je polna dobrote; boli jo, če mora koga okarati, in naj bi to bila najslabša gojenka. Prav dobro vidi moje zmote in mi jih rahlo očita. Če pa storim kaj hvalevrednega, ne šteti priznanja. Močen dokaz za mojo nesrečno pregrešno prav je to, da niti njeni prigovori, tako mili in pametni, ne utegnejo izlečiti mojih nedostatkov, in tudi njena hvala, daš jo cenim nad vse na svetu, me ne more skloniti, da bi bila skrbna in previdna.«

»To je čudno,« sem menila, »saj je tako lahko paziti na red.«

»Za Vas je lahko, o tem prav nič ne dvomim. Motrila sem Vas danes v razredu in se uverila, da ste vztrajno pazili. Vaše misli niso blodile po svetu, ko Vas je Miss Miller poučevala in izpraševala. Moje pa mi kar same uhajajo. Kadar bi morala poslušati gospodično Scatcherd in točno pamtili vse, kar pravi, se včasih niti ne zavedam njenega glasu in zasanjam. Včasih mislim, da sem v Northumberlandu in da je nemir okoli mene le žuborenje potočka, ki teče skozi Deepden blizu naše hiše. Ko pride name vrsta za odgovor, me morajo dramiti; in ker nisem bila slišala, kar so čitali, ker sem poslušala umišljeni potok, ne morem odgovarjati.«

»In vendar ste danes popoldne tako dobro odgovarjali.«

»To je bil le slučaj. Predmet, o katerem smo čitali, me je zanimal. Danes popoldne nisem sanjala o Deepdenu, marveč sem se čudila, kako je mogel človek, ki je sicer ljubil pravico, ravnati tako krivično in nespametno, kot je tupatam postopal Karel I. In mislila sem si, kako je bilo škoda, da pri vsej svoji poštenosti in vestnosti ni videl drugega kot pravice prestola. Da je le mogel videti malo dalje in spoznati, kam to sila, kar imenujejo duh časa! In vendar ljubim Karla, spoštujem ga — smilj se mi, ubogi umorjeni kralj! Da, njegovi sovražniki so bili najgrši. Preliti so kri, ki je niso smeli liti. Kako so se drznili ga ubiti!«

Jelka je govorila zdaj le za sebe. Pozabila je bila, da je ne morem pojmiti, ker nisem nič ali skoro nič vedela o predmetu, ki ga je imela v mislih. Potegnila sem jo zopet k sebi.

»In če Vas poučuje Miss Temple, ali tudi tedaj blodijo Vaše misli po domovini?«

»Ne, ali pa vsaj ne često ker Miss Temple vselej nekaj pripoveduje, kar je novejše od mojih sanj. Nje govornica mi izredno prija in to, kar nam nudi, je često baš to, kar sem hotela izvedeti.«

»No, torej se z Miss Temple dobro razumeta?«

»Da, a to prihaja nekako kar samo od sebe. Ne trudim se v ta namen, storim le to, kar mi nagnjenje svetuje. V takj dobroti ni zasluge.«

»In še koliko je je! Vi ste dobri tistim, ki so Vam dobri. To je vse, kar tudi zase želim. Da bi bil človek vselej prijazen in poslušen tistim, ki so okrotni in nepravični, potem bi bilo hudobnejšem krasno na svetu; nikoli bi se ne prestrašili in tudi ne popoljšali bi se nikdar, marveč bi bili vse hujši in hujši. Ako naš kdo brez vzroka udari, bi morali vrniti udarec še z večjo silo, potem bi si že premislili in nas ne bili v drugič.«

»Upam, da boste drugih misli, ko boste starejši. Saj ste zdaj le nenaobrazena deklica.«

(Nadaljevanje sledi.)

Jutrove zbirke za Novo leto

dobite tudi v podr. Tiskovne zadruga, Maribor, Aleksandrova cesta 13

Kavarna Rotouž

Vam pripravi najprijetnejši prehod v

Novo leto

Silvestrova proslava z godbo. Izvrstna odprta vina in v steklenicah. Prvovrstna golaž-juha in domači krapci. 5903

matopniki so sprejmejo

Modne novosti

za dame in gospode ter šiviljske potrebščine v modni trgovini 5451

ANTON PAŠ
SLOVENSKA ULICA

Vajenca

iz dobre hiše z najmanj meščansko-šolsko izobrazbo, po možnosti z znanjem obeh jezikov, ki se zanima za stroje, sprejem. Predstavi se naj pri Ivanu Legatu, mehaniku za pisarniške stroje, Maribor, Vetrinjska 30. 5905

Šivalne stroje, gramofone, otroški vozičke, kolesa

popravlja Justin Gustinčič, mehanična delavnica, Maribor, Tattenbachova ul. št. 14. 5498

Čar rabite nageljčke, vence šopke, kličite telefonsko št. 27-66, vrtnarstvo Ivan Jemec, Maribor. 5506

Sobo in črkoslikanje, vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria« X

Dobro pristno vino

čez ulico 5 Din liter. Gostilna Seifried, Aleksandrova 79. 5912

Abonente

na dobro domačo hrano sprejem. Gosposka ul. 58 II, vrata 3. 5870

Dve praktikantini

za pisarno in trgovino sprejem. Naslov v upravi Večernika. 5914

Prodam

lepo mlado dogo-samca. Naslov v upravi lista. 5910

Lepo opremljeno sobico

z električno lučjo takoj oddam. Delavska ulica 51 (kolonija). 5888

Spominjalke CMD